

Utdanningsmelding JUS 2009

I. Generell omtale av studietilbudet ved fakultetet

Studietilbudet i 2009 omfatter

- Forskerskolen (PhD-utdanningen – omtales i egen melding)
- integrert masterstudium i rettsvitenskap
- enkeltemner ("spesialemler") på 200-nivå som tilbys
 - o som valgemner på masterstudiet
 - o innreisende utvekslingsstudenter
 - o andre programmer/fakulteter ved UiB
 - o studenter fra andre institusjoner

Det juridiske fakultet har også faglig ansvar for et emne (REG303) i det tverrfakultære masterprogrammet Region og regionalisering og et emne innen planrett (JUR640) som tilbys av SEVU.

Antall studieprogram og emner

	2006	2007	2008	2009
Årsstudium ¹	1	1	1	1
Integr. master/profesjon MAJUR + overgangsprogram ²	8	8	7	7
Sum	9	9	8	8
Antall emner som undervises	53	55	63	71
Antall engelskspråklige emner som undervises		12	18	20

Det foreligger ikke konkrete planer om oppstart av nye programmer.

Vi er i en dialog med HiB og Domsstoladministrasjonen om en mulig fellesgrad innen jordskifte – vi avventer innspill med hensyn til finansiering. Det er ikke aktuelt med oppstart i 2010. Videre har vi under observasjon utsiktene til å starte opp med en eller flere engelskspråklige LLM-grader; det er av ressursmessige årsaker utsatt til tidligst høsten 2012.

Spesialemlene ble revidert fra og med høsten 2008; nye emner er også kommet til etter det. Porteføljen er forholdsvis stor, men vi ønsker at emnene i ny form skal ha "satt seg" før vi vurderer eventuelle nedleggelse, og de tilbys uinnskrenket i 2010. Målsetningen er en portefølje som gjenspeiler fakultetets sentrale forskningsfelter samt inneholder viktige emner som ikke er obligatoriske.

Både organiseringen av programmet og undervisningsplanleggingen legger vekt på at lærerne skal ha undervisningen sin konsentrert i tid, sånn at forskningstiden kan bli så effektiv og sammenhengende som mulig. Det er et problem at fakultetet ikke har tilstrekkelig interne lærekrefter. Viderekommende studenter og eksterne fagpersoner uten førstestillingskompetanse må benyttes for at undervisningskabalens skal gå opp.

Fra 2009 ble det satt i verk sparetiltak som også har berørt studiesiden – vi har beskåret eksamenstiden, vi har kuttet allerede knappe arbeidskrav i fjerde studieår og vi har satt umiddelbart stopp for studiekvalitetstiltak som medfører ekstra kostnader. Vi finner grunn til å uttrykke uro for den stillstanden dette representerer; vi frykter således at gode

¹ I 2004 ble det opprettet et eget studieprogram i FS (MAJUR1) som hadde de juridiske emnene på 1. studieår tilknyttet seg (JUS111, JUS112, JUS113 og JUS114). Dette er en feilregistrering som er rettet i databasen V2009.

² Overgangsprogram eksisterer så lenge det er studenter med aktiv studierett

utviklingstrekk ved vår studiekvalitet kan tape noe av sin virkning og verdi idet de ikke blir fulgt opp slik intensjonen var.

Fakultetet anser ikke at det er aktuelt å redusere opptakstillene til masterstudiet. Vi bestreber oss i stedet for å få bedre kontroll med opptaket slik at de formelle opptakstill samsvarer bedre med de reelle opptakstill.

II. Kvalitativ omtale av vedlagt studie- og studentstatistikk

a. Fra årsplanen for 2009

Fra universitetsstyrets strategi - mål, oppgaver og krav:

”Det juridiske fakultetet skal bidra til å nå universitetets hoved- og delmål innenfor sine fagområder. På bakgrunn av styrets vedtatte budsjettammer og årsplan, er følgende fakultetets resultatmål i 2009:

- Å oppnå minst 1.510 studiepoeng/årsheter
- Å uteksaminere minst 240 kandidater på mastergradsnivå
- Å ha minst 150 utvekslingsstudenter (inn- og utreisende)
- Å ha en gjennomstrømning på 48 studiepoeng per registrerte student for høyere og lavere grad samlet

I tillegg vil følgende indikatorer være grunnlag for vurdering av situasjonen ved fakultetet:

- Antall studenter per vitenskapelig årsverk (ekskl. stipendiater og postdoktorer).
- Antall fremmedspråklige utdanningstilbud.
- Antall primærsøkere per studieplass

Fakultetets resultater og planer vil bli drøftet i det årlige styringsdialogmøtet.”

b. Opptakstill

Opptak til masterstudiet i rettsvitenskap:

2008				2009							
PRIMÆR-SØKERE	TILBUD	JASVAR	MØTT	PRIMÆR-SØKERE	% endr	TILBUD	% endr	JASVAR	% endr	MØTT	% endr
1227	596	482	421	1218	-0,7	567	-4,9	435	-9,8	365	-13,3

Antallet primærsøkere til de 350 studieplassene gikk ned med 0,7 % fra 2008 til 2009; det er så liten variasjon at det ikke tillegges vekt, og skjedde etter at søkertallet i perioden 2000-2008 hadde økt med nærmere 100 % (fra 619 til 1227). Vi venter en viss økning i søkertallet fra og med H2010, ettersom Det juridiske fakultet i Oslo har redusert sine opptaksrammer. Vi hadde i 2009 en tilsiktet reduksjon ved opptaket, ettersom antallet opptatte studenter i 2008 lå 71 ut over antall studieplasser som er 350.

c. Frafall

Frafall fra masterstudiet i rettsvitenskap:

	Nye studenter H09	Registrert V10	Permisjon V10	Sluttet	% frafall
MAJUR	366	353	2	11	3

Vi konstaterer at frafallet på dette stadiet er stabilt – det tilsvarer 3 % som er det samme som i fjor. Hovedinntrykket er at frafallet er så lite at det for en stor del kan forklares med forhold utenfor studiesituasjonen.

Fakultetet har gående en longitudinell studie av 2005-kullet. Disse studentene skal etter normert studieprogresjon være ferdig våren 2010. Vi venter at denne studien skal kunne si oss en del om grunnene til frafall fra masterstudiet i rettsvitenskap. Som ledd i både informasjonsarbeidet og frafallsarbeidet har vi i 2009 hatt fokus på en bedre spisset informasjon i forhold til rekruttering med tanke på opptaket H2010, slik at vi bedre treffer de studentene som har motivasjon og øvrige forutsetninger for å gjennomføre et krevende studium hos oss. Ved siden av dette legger vi selvsagt vekt på å opprettholde et læringsmiljø og en studiekvalitet som gjør at vi rekrutterer godt og at de som er tatt opp hos oss ønsker å gjennomføre studiet – og settes i stand til det.

Vi har ikke tatt med tall for ”frafall” for JUSVALG (studierett til enkeltemner) ettersom det i disse tilfellene oftest er studentenes hensikt å studere bare ett semester; de har ingen studieplan som gir mening til et ”frafallsbegrep”.

Heller ikke INTL-JUS-studentene er tatt med, ettersom også de ofte er her for ett semester, og manglende registrering semesteret etter gir følgelig ingen relevant indikasjon.

d. Studiepoengproduksjon innenfor utdanningsplan

Masterstudiet		2007	2008	2009
	Planlagt	91376,5	85367	97557
	Gjennomført	81948	78958	85753
	Gjennomføringsprosent	89,68	92,49	87,90

Gjennomføringsprosenten i forhold til planlagt utdanningsplan har gått ned fra 2008 til 2009. En mulig forklaring er at oppfølgingen av studenter som skulle ha sin utdanningsplan endret (som følge av etterslep) ikke ble gjennomført 100 %. Dette innebærer i tilfelle at nedgangen ikke er reell – gjennomføringen i seg selv kan være som før, mens det er tilpassingen av utdanningsplan som ikke er optimal.

En annen endring fra i fjor er at en sentral rutine for å stenge studieretter for inaktive studenter ikke ble kjørt som tidligere høsten 2009 – det kan ha medført at reelt inaktive studenter fortsatt teller med i motsetning til det de gjorde i 2008.

Videre registrerer vi at antall studenter som tar frivillig gjentak av eksamen er relativt stabil, andelen øker fra 14,3 til 14,4 %. Vi ser ikke bort fra at studentenes tilbøyelighet til å gjenta eksamener kan forklare noe av den svekkede gjennomstrømningen.

Fakultetet arbeider med kontinuering med evalueringer og undersøkelser som kan bidra til å forbedre læringsprosesser og læringsmiljø og vil ha særskilt fokus på forhold som kan forklare de variasjonene vi ser i gjennomføringen.

e. Årsenheter og studiepoengproduksjon

Årsenheter	2007	2008	2009	% økning
------------	------	------	------	----------

	1659,9	1578,8	1637,4	3,7
--	--------	--------	--------	-----

Vi konstaterer at vi har en økning fra 2008 på 3,7 % i antall produserte årsheter, og at vi ligger over måltallet fra årsplanen på 1510.

studiepoeng pr student pr semester	2007		2008		2009	
	vår	høst	vår	høst	vår	høst
	36,5	15,7	33,7	15,4	33,4	15,7

Studiepoengproduksjonen per student holder seg stabil i forhold til tallene fra 2008. Våren 2007 var produksjonen kunstig høy som følge av avvikling av Cand.Jur.-studiet samt at mange overgangsstudenter ble ferdig det semesteret.

f. Kandidatproduksjon

2007	2008	2009	% økning
255	255	271	6,3

Vi har uteksaminert 271 kandidater i 2009; en økning på vel 6 % fra 2008; vi oppfyller måltallet på 240 også der.

g. Utveksling

	2007	2008	2009	% endring
Totalt	158	181	231	28
Innreisende	70	83	108	30
Utreisende	88	98	123	26

Vi ser en betydelig økning i antallet utvekslingsstudenter og vi konstaterer at måltallet på 150 er overopplyt. Dette er i god overensstemmelse med fakultetets og universitetets satsing på økt internasjonalisering.

Vi registrerer særlig økende interesse for utveksling blant våre egne studenter. Det forklares med generell samfunnsutvikling i retning internasjonalisering, universitetets og fakultetets satsing, god tilrettelegging i studieopplegget og et godt og kreativt arbeid fra fakultetets tilsatte. Vi ønsker en fortsatt utvikling i samme retning. Vi må sørge for en parallell øking av antallet innreisende studenter for å unngå nedgang i studiepoengproduksjonen, men har for tiden ikke de nødvendige ressursene til å utvikle nye emner eller program for dette formålet.

Det er et faktum at våre egne studenter ikke i stor grad søker seg til engelskspråklige emner, det betyr at disse emnene i praksis primært nyttes av våre innreisende utvekslingsstudenter. Vi ønsker å tilføre engelskspråklig litteratur og undervisning også tidligere i studiet, men dette vil ikke gi utslag i søkingen til engelskspråklige spesialemner på kort sikt.

Se også punkt II.d om internasjonalisering

h. Måltallene for 2010

i. Generelt

Generelt skal sies om målsetningene for 2010 at de preges av konsolidering heller enn ekspansjon – jfr. fakultetets knappe ressursrammer (det gjelder så vel økonomiske som personellmessige ressurser). Våre uttrykte målsetninger for 2010 må derfor ikke leses som fakultetets faktiske ambisjonsnivå, men som et uttrykk for det vi anser oppnåelig innen realistiske rammer.

ii. Studiepoengproduksjon:

Årsenheter: 1580. Måltallet er her økt med 70 i forhold til 2009, men ligger litt under resultatet for 2009.

Studiepoengproduksjon pr student: 46. Gitt måltall for årsenheter og gitt studenttall, gir gjennomsnittlig produksjon i overkant av 45. 46 forutsetter derfor en mindre nedgang i studenttallet.

Utveksling: 200. Dette er en økning på 33 % i forhold til måltallet for 2009, men ligger litt under resultatet for 2009. Dette bygger på en antatt reduksjon i studenttallet som følge av opptaket 2009 og økt andel utreisende studenter. Vi har en overvekt av utreisende i forhold til innreisende, noe som innebærer netto tap av studiepoengproduksjon hos oss. Det mest nærliggende tiltaket for å bøte på dette, vil være å øke det engelskspråklige tilbudet (f. eks. i form av en LLM-grad); noe som ikke er umiddelbart forstående så lenge vi befinner oss på minimumsnivå mht undervisningstilbud i masterstudiet. Fakultetet vil også fortsette å inngå nye avtaler om studentutveksling parallelt med en viss sanering av sovende avtaler.

Grader: Vi tar sikte på å levere 260 mastergrader i 2010, en økning på 20 i forhold til måltallet for 2009, men litt under resultatet for 2009. I vårt strengt regulerede studium kan vi med en viss grad av sikkerhet si hvor mange studenter som vil oppnå graden ett eller to semester fram i tid. Variasjoner i kandidattall fra år til år forklares med variasjoner i opptakstall, historiske og dels tilfeldige svingninger i tilbøyelighet til å forlenge studiet for å gjenta eksamen, svingninger i tall på enkeltemnestudenter, i balansen i utveksling og andre faktorer.

II. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

a. Status for oppfølging av universitetsstyrets mål og prioriteringer inneværende år:

i. Videreutvikling av lærerutdanningen og forhold knyttet til bachelorutdanningen.

Kommenteres ikke nærmere her.

ii. Akademisk redelighet

Arbeidet for å fremme akademisk redelighet – og også en videre akademisk bevissthet – i rettsstudiet er satt på dagsorden i 2009 og blir fakultetets sentrale satsing i utviklingen av undervisning i 2010. Ved oppfølging av studentenes skriftlige arbeider, både generelt og på individnivå, har vi kunnet avdekke hvor og

hvordan det er behov for å sette inn ressurser. I dette arbeidet har fakultetet nær dialog med studentutvalget.

Et konkret satsingspunkt vil være å søke å innarbeide ”akademisk bevissthet” som læringsmål i programmet. Både studenter og lærere må involveres i arbeidet – i første omgang må vi belyse behovet for å formulere og formidle denne typen tenking i undervisningen, dernest må vi drøfte hva det konkret innebærer innen vår tradisjon – disse prosessene bør ikke være forbigående, men inngå som en levende del av vår diskurs. De enkelte emnene må i sin tur farges av denne vinklingen i enda større grad enn i dag.

Fakultetet ønsker å sette fokus på at et program – og en grad – må være mer enn summen av de emnene det er satt sammen av; vi må i tillegg ha en helhetstenking som formidler akademiske tradisjoner, akademisk redelighet, akademisk bevissthet i relasjon til rettsvitenskapen. Arbeidet med å videreutvikle disse tankene og implementere dem i vårt studium, vil være sentralt for 2010 og i årene framover.

iii. Studentaktiv forskning

Det juridiske fakultet har ingen sterk tradisjon for studentaktiv forskning. I cand.jur.-studiet hadde vi et mindre innslag av det, i form av et tilbud til noen få studenter om å skrive en særavhandling. Denne ble skrevet gjennom en prosess som i mange tilfeller innebar integrering i et forskningsmiljø. Tilsvarende ordning er videreført som tilbud om å skrive masteroppgave på 60 studiepoeng (i motsetning til oppgave på 30 sp som er det vanlige) – det er fortsatt meget få studenter som omfattes, de tre siste årene gjelder det 10 studenter til sammen. Disse får kun 20 timer veiledning hver.

Vi er imidlertid i ferd med å utforme konkrete tiltak for å bedre kvaliteten i vårt femte studieår innenfor de gjeldende økonomiske rammer; i dette prosjektet har studentaktiv forskning en sentral plass både direkte og indirekte. Prosessen løper parallelt med organisatoriske tiltak for å bedre rammevilkårene for forskningen. Vi har forventninger til at vi skal kunne se resultater av dette arbeidet i løpet av 1 – 2 år.

iv. Øvrige prioriteringer fra universitetsstyret

Fra Universitetets årsrapport 2009 (s. 9 flg.):

Årsplanen for utdanningene for 2009 trakk fram følgende områder som spesielt prioriterte:

- Videreutvikling og strategisk bruk av kvalitetssystemet
 - Oppfølging av nasjonalt rammeverk, inkludert beskrivelser i studieplanene av læringsutbytte.
 - Styrking av læringsmiljøet
 - Etikk i utdanning
- Oppfølging av NOKUTs evalueringer
- Frafallsproblematikk
- Dimensjonering av fagtilbudene.
- Styrking av regionalt og internasjonalt samarbeid om utdanningstilbud
- Oppfølging av Kunnskapsdepartementets merknader i etatstyringsmøtet
- Arbeide for nok tid til forskning for vitenskapelige ansatte
- Internasjonalisering

- Fakultetet anser at det ambisjonsnivået institusjonen har for sitt kvalitetssikringssystem er motiverende for arbeidet. I 2009 har vi drevet videre det systematiske arbeidet fra tidligere, samt iverksatt mindre enkelttiltak. Vi har ikke satset på større tiltak idet vi har avventet den reviderte kvalitetshåndboken og vi avventer dessuten signaler om hvilke omlegginger som vil følge av tilpassingen til kvalifikasjonsrammeverket.
 - For så vidt gjelder læringsutbyttebeskrivelser har fakultetet hatt disse på plass for våre obligatoriske emner allerede i flere år.
 - Læringsmiljøet bearbeides fortløpende. På studiesiden har det nye dekanatet etablert gode fora for dialog med studentutvalget – vi finner grunn til å knytte forventninger til dette samarbeidet. Vi arbeider kontinuerlig med å samle inn og nyttiggjøre oss studentenes innspill til alle sidene ved studiemiljøet.
 - Etikk i utdanningen, som sentral del i en større akademisk dannelsesprosess, vil være fakultetets hovedsatsingsområde i den nærmeste tiden. Vi vil arbeide for å integrere dette bedre i undervisningen. Målsetningen er at etikk og akademisk dannelse ikke skal sees som noe ”ekstra” i forhold til studiet, men at det i stedet skal være uløselig knyttet til faget selv. I 2009 har vi lagt et godt grunnlag for dette arbeidet.
- Et sentralt punkt i NOKUTs rapport – anbefaling om å vurdere 3+2-ordning for rettsstudiet, har fakultetet besluttet å ikke forfølge på det nåværende tidspunkt. De øvrige forbedringspunktene som påpekes, har vi dels integrert i de jevnlig kvalitetsprosessene og dels formulert som oppgaver for en arbeidsgruppe som skal levere sin innstilling til konkrete tiltak i løpet av våren 2010.
- Frafallsproblematikk: Viser til tabell og omtale under II c
- Dimensjonering av fagtilbudet: Som profesjonsfakultet har vi uhyre liten fluktuasjon i fagtilbudet, og anser ikke at vi er sentrale innenfor dette delmålet.
- Styrking av regionalt og internasjonalt samarbeid om utdanningstilbud: Regionalt har vi vært i dialog med HiB om et felles utdanningstilbud; dette er inntil videre stilt i bero ettersom Domstolsadministrasjonen som sentral finansieringspart for øyeblikket ikke er på banen. Internasjonalt samarbeid: Vi har tre utenlandske professor II, samt noen tilknyttede utenlandske professorer som underviser i spesialemer på masterdelen av studiet. Vi har til nå ikke utviklet noen formelle samarbeidsstrukturer med andre institusjoner i form av fellesgrader eller annet. Vi ser heller ikke dette som nær forestående, idet det må anses å være en relativt ressurskrevende.
- Arbeide for nok tid til forskning. Vi viser til punkt I.
- Internasjonalisering: Vi viser til punkt II g, samt eget vedlegg om internasjonalisering

b. Status i arbeidet med innføring av læringsutbyttebeskrivelser og implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Det juridiske fakultet har for lengst innført læringsutbyttebeskrivelser ut fra de forutsetningene som har ligget til grunn siden 2003. Vi har aktivt engasjert oss i debatten om kvalifikasjonsrammeverk og anser at vi har en høy bevissthet om dette. Vi har også en strategi for hvordan arbeidet videre må organiseres. Vi forholder oss imidlertid noe avventende idet vi imøteser innspill fra UiB som kan avklare sammenhengen med læringsutbyttebeskrivelsene og med (de ennå ikke endelige)

karakterbeskrivelsene. Etter vår oppfatning kan ingen av disse elementene sees løsrevet fra de øvrige.

c. Gjennomføring og frafall.

Viser til tabell og omtale under I.c og II d . Pr i dag anser vi ikke at vi har et problem med frafall; dersom pågående undersøkelser avdekker noe annet, vil vi nytte data vi har fra denne undersøkelsen og øvrige evalueringer som grunnlag for å vurdere tiltak.

d. Internasjonalisering

Vi viser til nærmere redegjørelse i vedlegg som svar på egen forespørsel datert 19. februar 2010.

Som følge av fagfeltets egenart har det til nå ikke vært sterke tradisjoner for engelskspråklig litteratur og undervisning; dette er i ferd med å endre seg, men prosessen vil ta tid. Vi venter derfor ikke noen rask endring mht integrering av engelske elementer i undervisningen i de obligatoriske emnene, selv om emneansvarlige lærere oppfordres sterkt til det.

Se også punkt IIg om utveksling

e. Læringsmiljøet; fysiske rammevilkår, akademisk/sosial integrering, studentmedvirkning

I 2009 fikk fakultetet tildelt midler fra Program for Evaluering og Kvalitetsutvikling ved UiB for å gjennomføre undersøkelse og tiltak for faglig oppfølging av studentene, i området akademisk/sosial integrering. Med ytterligere midler i 2010, er tiltaket videreført og evalueres fortløpende. Tiltaket innebærer konkret at viderekomne studenter som er ansatt i undervisningen som arbeidsgruppeledere, får avsatt tid til individuelle samtaler med de studentene i sin arbeidsgruppe. Samtalene skal fange opp så vel faglige som sosiale forbedringspunkter. Prosjektet startet med omfattende spørreundersøkelser til studenter på 1. – 4. studieår. En rapport er utarbeidet fra dette materialet ”Kartlegging av studiemiljøet våren 2009”. Studentsamtalene ble gjennomført med bakgrunn i resultatene fra undersøkelsen.

Vi har fått meget gode tilbakemeldinger etter de første fasene av prosjektet. De første studentsamtalene evalueres i disse dager. Erfaringene fra prosjektet vil legges til grunn i den videre planleggingen av læringsmiljøet, så vel mht tiltak som mht den ordinære driften.

Fakultetets fysiske rammevilkår ble bedret høsten 2009 idet vi tok i bruk JUS2 med nye undervisningslokaler. Imidlertid har det knyttet seg begrensninger til bruken. Adkomst til og utformingen av selve undervisningslokalene er ikke tilpasset krav til universell utforming. Lokalene er svært vanskelig tilgjengelig for rullestolbrukere.

Adgangskontrollsystemet til undervisningslokalene baseres på at ”lærere” skal ha adgang og ta med sine studenter. Dette skaper problemer for våre selvstyrte, obligatoriske arbeidsgrupper – som nettopp ikke har lærer. En midlertidig løsning med ”lånekort” i fakultetets Informasjonssenter er iverksatt, men anses ikke som formålstjenelig på sikt. JUS2 innebærer likevel en lettelse i rom-situasjonen for fakultetet.

Vi konstaterer at vi har et velfungerende fakultetsbibliotek med ansatte som er proaktive i forhold til undervisningen og som yter et positivt bidrag til læringsmiljøet.

Fakultetet har et godt og åpent samarbeid med studentutvalget, noe som innebærer at vi får raske og presise meldinger der studentene har noe å utsette – for læringsmiljøet betyr det økt kvalitet idet vi kan være i forkant og unngå at problemer utvikler seg.

f. Programsensor og programevaluering

Fakultetet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal følge opp konkrete tiltak på bakgrunn av NOKUT-evalueringen.

Den fortløpende emneevalueringen av alle emner på 1. – 4. studieår gjør at vi til enhver tid har oppdatert informasjon om hvordan studentene opplever utdanningen. De punktene som påpekes i evalueringen, vil i varierende utstrekning føre til endringer – både faglige og ressursmessige hensyn setter grenser her, men evalueringene får betydning for fakultetets prioriteringer.

De nyopprettede spesialemnene på masterdelen av studiet ble evaluert studieåret 2008/2009.

Et betydelig arbeid for å kartlegge trivsel og trivselstiltak er gjort som under universitetets Program for Evaluering og Kvalitetssikring. Dette arbeidet pågår fortsatt og fakultetet har forventninger til den vinklingen dette har, til forskjell fra tradisjonelle studiekvalitetsundersøkelser.

Høsten 2009 ble mandatet for tidligere programsensorer forlenget, og oppgaven de fikk var å gjennomgå ”våre rutiner i forbindelse med vår sensur, herunder vurdere[r] om ordningen med sensorveiledninger, nivåkontroll mv framstår som rasjonell og forsvarlig.” Dette er ledd i en samlet strategi for programevaluering. Fra 01.01.10 er det foretatt oppnevning av programsensorer for en ny 4-årsperiode, og våren 2010 følges arbeidet fra høsten 2009 opp med konkret vurdering av eksamensordningen – det har sitt utspring i at vi har redusert eksamenstiden fra seks til fire timer for alle emner på 1. – 4. studieår (femte studieår har lenge hatt fire timers eksamen).

III. Innspill til universitetets strategiske plan:

Fakultetsstyret oppnevnte i møte 23.03.10 en strategikomité som skal forberede fakultetets arbeid med ny strategiplan for perioden 2011-2015. Vi har derfor ikke på det nåværende tidspunkt noen gjennomarbeidete innspill til universitetets revisjon av strategiplan.

Vi vil likevel nevne et punkt i tilknytning til det vi har sagt om frafall: Det kunne være ønskelig om universitetet satte større fokus på *selektiv rekruttering*; en mer spisset rekrutteringsprosess, formulert ut fra de enkelte program og med større faglige krav til presentasjon og eventuelt også til opptakskriterier. På den måten kan vi oppnå en bedre ressursutnyttelse idet vi ventelig vil redusere frafall og vi vil kunne oppnå en situasjon der fagtilbudet og studentmassen er bedre tilpasset hverandre.

Vi vil også gjerne ha satt fokus på øvrige aspekter ved studiekvalitet; til nå har undervisningskvalitet hatt den dominerende rollen, mens vi anser at øvrige

kvalitetsaspekter (inntak, program, resultat og rammekvalitet) bør ha et større selvstendig fokus.

Vi ser også gjerne at det tas skritt for ytterligere å aktivere og bevisstgjøre vitenskapelig personell i arbeidet med å utvikle universitetet; vi frykter at et for ensidig administrativt engasjement vil kunne virke til at de endringsprosesser som vedtas og tilsynelatende gjennomføres, ikke når inn til vår egentlige virksomhet – forskning og undervisning. Et eksempel i denne sammenhengen er arbeidet med å utvikle og implementere et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning.

IV: Tilleggsnotat bestilt 19. februar, om den internasjonale virksomheten:

1) Studentutveksling som en integrert del av fakultetets studieprogram

På det integrerte masterprogrammet i rettvitenskap er det lagt til rette for at studentene reiser ut på 5. studieår. Utenlandsstudiene er godt integrert i studiet ved at studentene kan ta spesialiseringdelen av studiet sitt i utlandet (spesialemer og/eller masteroppgave). Istedenfor å kun velge mellom fakultetets spesialemer, oppfordres studentene til også å velge mellom ”hele verdens” juridiske emner.

Det er kontinuerlig fokus på utveksling og utvekslingsmuligheter ved fakultetet, både gjennom halvårlige informasjonsmøter, jevnlige besøk fra samarbeidsinstitusjoner, Internasjonal dag og individuell veiledning. Vårt inntrykk er at studentene allerede tidlig i studiet begynner å tenke på om, og hvor de vil reise på utveksling. Fordi antallet utreisende studenter ved fakultetet er høyt (se pkt II g i utdanningsmeldingen) er utveksling noe mange tenker på og snakker om, og utveksling blir en naturlig del av studenthverdagen på fakultetet.

Fakultetet forsøker gjennom veiledning å gi anbefalinger om hvor studentene kan reise for å oppnå størst mulig faglig utbytte. Det er likevel ikke tvil om at det finnes et forbedringspotensial her. Muligheten for høyt faglig utbytte og en grundig faglig spesialisering gjennom å ta en ettårig mastergrad (LLM) mens man er på utveksling trekkes spesielt frem. Fakultetet har nå avtaler om LLM-studier på åtte ulike universiteter, men på grunn av skolepenger og høye karakterkrav er dette likevel ikke et utvekslingstilbud som er aktuelt for alle. Særlig innenfor Erasmusprogrammet, der fakultetet har svært mange avtaler, kunne man bli flinkere til å gi klare anbefalinger om hvor studentene bør dra for å få størst mulig faglig utbytte. Faglige råd og studentenes interesser stemmer ikke alltid overens, fordi studentenes motivasjon for delstudier i utlandet ikke alltid først og fremst er det faglige utbyttet alene. Vi ser for eksempel at studentene ønsker seg til bestemte steder år etter år, uavhengig av hvordan tilbakemeldingene om faglig utbytte har vært fra disse stedene. I denne sammenheng er det også viktig å være klar over at faglig kvalitet på studietilbudet hos vertsuniversitetet og faglig utbytte ikke alltid er to sider av samme sak. Manglende faglig utbytte, eller mindre utbytte enn forventet, kan skyldes andre ting enn for dårlig faglig tilbud hos vertsinstitusjonen. For eksempel vil både studentens språkferdigheter og studentens evne til å tilpasse seg andre studiesystem spille inn.

2) Utdanningssamarbeid og studentutveksling i sammenheng med og forskningssamarbeid og forskerutveksling

Av historiske grunner har det ikke vært noen sterk tradisjon for organisert internasjonalt forskningssamarbeid. I senere år har vi sett eksempler på at kontakt mellom forskere (forskerkontakt, ikke forskningssamarbeid) har ført til etablering av nye utvekslingsavtaler. I dag tilstreber fakultetet at nye utvekslingsavtaler opprettes på bakgrunn av at det er forskerkontakt mellom fakultetene, for på denne måten å best mulig kunne kvalitetssikre tilbudet til våre studenter. Da fakultetet ofte får henvendelser med spørsmål om inngåelse av avtaler om studentutveksling uten at det har vært kontakt mellom forskere på forhånd, er det

likevel ikke alltid tilfelle at avtaler opprettes på bakgrunn av forskerkontakt. Men fordi vi har sett at det som begynner som samarbeid om studentutveksling tidvis videreutvikles til også å omfatte forskerkontakt og potensielt også forskningssamarbeid, er vi ikke negative til å inngå slike avtaler så lenge det aktuelle universitetet ser ut til å ha et tilfredsstillende tilbud til våre studenter.

Det er videre en utfordring at nasjonale/institusjonelle geografiske prioriteringer, eller forskningssamarbeid ikke nødvendigvis sammenfaller med studentenes ønsker for hvor i utlandet de vil gjennomføre et delstudium. At fakultetet har nær forskerkontakt med en aktuell institusjon, og at dette trekkes frem som et faglig kvalitetsstempel i veiledningen av studentene ser ikke ut til i nevneverdig grad påvirke hvor studentene ønsker å reise.

Utdanningssamarbeid

Gjennom 15 år har fakultetet samarbeidet med School of Law ved Hamline University, USA, blant annet om et sommerprogram som Hamline tilbyr i Norge. Fakultetet bidrar med lærerkrefter og en del praktisk tilrettelegging. Ut over dette benytter fakultetet lærerkrefter fra enkelte av samarbeidspartnerne våre, og mottar dessuten enkeltlærere gjennom Erasmusprogrammet. I tillegg er enkelte av fakultetets forskere engasjert som lærere ved noen av samarbeidsfakultetene våre. I planene om opprettelse av LLM-grad vurderes også muligheten for å ha LLM-grad som Joint Degree sammen med en av våre samarbeidspartnere. Disse planene er likevel lite konkrete, og en eventuell oppretting av en fellesgrad er ikke nært forestående.

3) Studietilbud på engelsk

Fakultetet har et bredt tilbud av emner som undervises på engelsk. Disse emnene tilhører spesiallemnedelen på 5. studieår. Antallet engelskspråklige emner ble økt da spesialemnene ble revidert høsten 2008 fra 170 studiepoeng fordelt på 8 emner i 2007/2008 til 255 studiepoeng fordelt på 21 emner i 2008/2009. I 2009 hadde fakultetet totalt 245 studiepoeng fordelt på henholdsvis 125 studiepoeng fordelt på 12 i vårsemesteret, og 120 studiepoeng fordelt på 8 emner i høstsemesteret.

Emnene er åpne for både norske og utenlandske studenter, men det er et faktum at få norske studenter velger de engelskspråklige emnene; våren 2009 møtte 6 av våre egne masterstudenter til engelskspråklig eksamen, høsten 2009 var tallet 8 (av hhv 119 og 268 MAJUR-studenter møtt til alle spesialemneeksamenene de to semestrene). Se også punkt II g og III d i utdanningsmeldingen.

4) Mottak av internasjonale studenter/stipendiater/forskere

Fakultetet har gode rutiner for mottak av internasjonale studenter. Gjennom semesteret holdes det jevnlig kontaktmøter mellom innreisende studenter og administrasjonen ved fakultetet. Dette skal være et møtested der studentene kan stille spørsmål de måtte ha og der de skal kunne ta opp eventuelle problemer. Oppmøtet har variert. Fakultetet har videre et tett samarbeid med studentorganisasjonen ELSA som gjør en uvurderlig jobb når det gjelder å skape et sosialt miljø og fritidsaktiviteter for de innreisende studentene.

Fakultetet har etablert rutiner for organisering av mottak og opphold for internasjonale stipendiater og forskere. Fakultetet har bestemt at den besøkende skal knyttes til en fagperson som har ansvar for at den besøkende integreres i fagmiljøet.

Modulene i forskerskolen undervises normalt på norsk. Mottak av internasjonale PhD-kandidater er dermed en utfordring både i forhold til internasjonale kandidater som er tatt opp på fakultetets PhD-program, og når det kommer forespørsler om utveksling på PhD-nivå. Ett av målene i fakultetets internasjonaliseringsplan 2007-2009 var å styrke utvekslingen på PhD-nivå. En av forutsetningene for å kunne sende våre kandidater ut, er at vi også har noe å tilby kandidater som vil komme hit. Dette er noe det vil arbeides videre med.

5) Bruk av internasjonale nettverk

Fakultetet er engasjert i flere fagspesifikke internasjonale nettverk på fakultetsnivå, og drar nytte av disse i forhold til internasjonale prosjekter og faglig samarbeid innenfor forskning, forskerutdanning, utdanning og undervisning. Fakultetet er medlem av fire nettverk som først og fremst fokuserer på utdanningsamarbeid/studentutveksling: Caen-Würzburg nettverket, Kiel-nettverket, Rotterdam-nettverket og et Nordplus-nettverk som inkluderer alle nordiske fakultet som tilbyr juristutdanning. I tillegg deltar fakultetet årlig på møte i European Law Faculties Assosiation (ELFA). Videre er forskere ved fakultetet engasjert i tverrfaglige forskningsprosjekt i Nepal og Uganda, og i ulike nordiske juridiske forskernettverk.

Fakultetet har ikke brukt de institusjonelle medlemskapene i internasjonale nettverk i nevneverdig grad. De institusjonelle nettverkene blir i mange tilfeller for generelle – fakultetet opplever å ha mer utbytte av de fagspesifikke nettverkene.

6) Strategiske valg og prioriteringer for bilateralt samarbeid

Ledelsen ved fakultetet ser behov for å videreutvikle eller etablere utdannings- og forskningssamarbeid i land som Russland, Kina, India og Australia. Selvsagt i tillegg til fortsatt vedlikehold og videreutvikling av avtaler og samarbeid i Europa for øvrig og USA. Slik fakultetet ser det, vil det være hensiktsmessig med noen nasjonale eller institusjonelle strategiske valg og prioriteringer som kan virke styrende på hvor ressursene settes inn i forhold til etablering av nytt samarbeid. Likevel vil det også være behov for ressurser til opprettholdelse og videreutvikling av allerede eksisterende avtaler og samarbeid i andre områder/land enn de som blir ansett å være *spesielt* viktige.

Fakultetets strategiarbeid og deriblant ny handlingsplan for den internasjonale virksomheten, er helt i startfasen. Fakultetet har derfor ikke på det nåværende tidspunkt noen gjennomarbeidete innspill til universitetets revisjon av strategiplan.

7) Handlingsplan for den internasjonale virksomheten 2007-2009

Universitetets strategiske handlingsplan for den internasjonale virksomheten har ved Det juridiske fakultet blitt konkretisert i en egen Internasjonaliseringsplan for fakultetet som har sju ulike delmål som favner om områder innenfor både utdanning og forskning. Den lokale internasjonaliseringsplanen har vært styrende for fakultetets internasjonale virksomhet i perioden. Dette gjelder for eksempel styrking av det engelskspråklige valgmenyetilbudet ved fakultetet, øking av mulighetene studentene våre har til å studere ved gode institusjoner i utlandet og tilrettelegging for at studentene våre kan komme inn på LLM-studier i utlandet. Delmål det har blitt arbeidet med, men som likevel ikke kan sies å være oppnådd, er styrking av den internasjonale orienteringen av studiet (se også punkt III d i Utdanningsmeldingen) og

styrking av utvekslingen på PhD-nivå. Videre har det blitt innledet prosesser for styrking av det internasjonale forskningssamarbeidet. Flere av delmålene og de tilhørende tiltakene fra perioden 2007-2009 vil det være naturlig at videreføres også til neste planperiode.